

Хоцяновська Н.Ф., аспірант,
Академія адвокатури України,
старший викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Романюк В.А., к.ю.н.,
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, Україна

СПОСОБИ ВИКОРИСТАННЯ РІШЕНЬ ВЕРХОВНОГО СУДУ У ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК

В умовах побудови демократії і правової держави, рішення судів починають набувати змістовно іншої значення для юридичної практики, суто процесуальне розуміння рішень судів видається дещо обмеженим, адже його значення виходить далеко за сферу процесуальної науки. Ідея верховенства права яка покладена в основу концепції правової держави нерозривно пов'язується з діяльністю судів.

Розуміння судового рішення як засобу задоволення потреби лише конкретного адресата, який зацікавлений у розгляді справи видається недостатнім у зв'язку з тим, що українське суспільство потребує законності та справедливості рішення, яке в результаті має бути стабілізатором суспільних відносин. Адресатами такого рішення разом із іншими членами суспільства безсумнівно будуть і особи для яких воно становить професійний інтерес: судді, адвокати, прокурори, слідчі, юрисконсульти, правозахисники, науковці [2, с. 13,15,16]. При чому для останньої категорії адресатів цінним буде не тільки остаточне рішення суду, що міститься в його резолютивній частині, а й мотивувальна частина, яка містить правове обґрунтування прийнятого рішення. Таке обґрунтування відображає результат розумової діяльності суддів, їх ставлення до поставленої правової проблеми, яка була покладена в основу даного судового процесу і є змістовним джерелом права, яке впливає на формування професійних компетентностей як вже практикуючих, так і майбутніх юристів.

Згідно з п. 2 ч. 2 ст. 36 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» узагальнення судової практики покладається на Верховний Суд, як найвищу ланку в системі судоустрою України, в процесі реалізації поставлених перед ним завдань забезпечення сталості та єдності судової практики [3]. Що робить рішення Верховного Суду цінним освітнім ресурсом як з практичної, так і з наукової точки зору.

Отже, знання юристом результатів такого узагальнення є першочерговою і пріоритетною задачею для формування у юриста його

професійних компетентностей. Формування базису професійних компетентностей відбувається під час здобуття вищої юридичної освіти і безпосередньо залежить від її змісту. До змісту юридичної освіти в цілому відносять засоби за допомогою яких досягаються необхідні результати [4, с. 443]. Важливою складовою змісту сучасної практично спрямованої юридичної освіти є юридичні клініки, що забезпечують реальне формування професійних умінь та навичок, первинного досвіду професійної юридичної діяльності.

Необхідно звернути увагу, що особливу роль у формуванні професійних навичок майбутніх юристів відіграють правові позиції Верховного Суду викладені у зразкових справах та висновках Великої палати Верховного суду, як узагальнених джерел вирішення задач високої складності з точки зору поширеності правової проблеми або її виключності.

Одним із способів використання рішень Верховного суду в діяльності юридичних клінік є ознайомлення з правовими позиціями, що містяться в них, під час викладання спецкурсів. Під час таких занять майбутні юристи здобувають навички з дослідження, осмислення і оцінки певної правової проблеми, прийомів побудови правової аргументації, пізнають зміст норм права через їх професійне тлумачення, а також формують професійні вміння пошуку альтернативних рішень для певної правової проблеми, шляхом опанування методів аналізу певних правових ситуацій. В результаті такої пізнавально-аналітичної діяльності формується здатність моделювання і прогнозування розвитку певних правових явищ чи процесів. Як наслідок формується не тільки вміння роботи з правовими документами, їх належного оформлення та змістовного наповнення, а й здатність виявляти колізії і прогалини в правовому регулюванні певних відносин та пошуку шляхів їх подолання та усунення. При цьому сама структура постанов Верховного Суду формує розуміння формально-логічного викладу змісту процесуальних документів і здатність відповідним чином їх структурувати згідно вимог сучасної юридичної техніки.

Наступним способом можна назвати самостійний пошук, дослідження і аналіз студентами відповідних правових позицій під час підготовки до консультування. Це дасть змогу логічно осмислити і упорядкувати наявний з цього питання теоретичний матеріал.

При опануванні навичок складання правових документів, у тому числі процесуальних, рішення Верховного Суду можуть бути своєрідним еталоном структурованості правового документу, послідовності та логічного викладу тексту. Відповідне рішення Верховного Суду може бути використане консультантами як еталон для складання, наприклад, позовної заяви. Це дасть змогу надати позовній заяві, нової, європейсько орієнтованої структури, що відповідає структурі рішень Верховного Суду,

а також зрозуміти способи логічного викладу змісту та обсяг нормативно-правової аргументації. Особливо цінним цей досвід є для студентів, які вперше беруться за реальну справу і відчують певну невпевненість і страх помилки.

Отже, рішення Верховного Суду, є невід'ємним інструментом в діяльності юридичної клініки, який передбачає велику кількість способів його використання. Слід зауважити, що для досягнення відповідних результатів необхідний системний підхід до використання рішень Верховного Суду при професійній підготовці майбутніх юристів.

Література

1. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. Київ: Ваіте, 2016. 206 с.

2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/paran250#n250>

3. Рибачук А.В. Сучасний стан і проблематика фахової підготовки майбутніх юристів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2011. Вип. 28. С. 441-447.

УДК 347.2.4(043.2)

Щербина Б.С., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ШЛЯХОМ УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ

Нещодавні зміни до цивільного законодавства, що були внесені законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» від 20.09.2019 р., ввели в українське правове поле вже відомий вітчизняному цивільному праву інститут довірчої власності в новій ролі – як способу забезпечення зобов'язання. Відповідно до ч. 1 ст. 597-1 Цивільного кодексу України (далі - ЦКУ) за договором про встановлення довірчої власності одна сторона (довірчий засновник) передає майно другій стороні (довірчому власнику) на праві довірчої власності для забезпечення зобов'язання боржника за кредитним договором, договором позики. Як вбачається із самого визначення, новий спосіб забезпечення зобов'язання є подібним до давно відомої та вдосконаленої роками практики іпотеки [1].

Довірча власність використовувалась ще в Римському праві. *Fiducia cum creditore* полягала в наступному: боржник шляхом манципації або *in*